

XI. Občne določbe.

§ 30. „Zaveza“ ima svoj pečat z napisom: „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani“, katerega hrani predsednik.

§ 31. Upravno delovanje se določi s posebnim „poslovnim redom“, katerega sestavi odbor, a potrdi delegacija.

Št. 1029/pr.

Vsled ukaza c. kr. ministrstva za notranje zadeve z dne 28. m. m. št. 5224 ter v smislu § 9. društ. zak. dne 15. nov. 1867. št. 134. drž. zak. potrjuje se daljni pravni obstanek društva „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ odslej z naslovom „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Ljubljani na podlagi predloženih premenjenih pravil.

C. k. deželno predsedništvo.

V Ljubljani, dne 9. marca 1900.

Za c. kr. deželnega predsednika:

Schemerl I. r.

Poslovni red

„Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

§ 1. Predavanja in predlogi za glavno skupščino se morajo prijaviti najmanj šest tednov pred zborovanjem; obenem je naznaniti vodstvu dotičnega govornika.

§ 2. Glasovanje se vrši z vzdigovanjem rok po relativni večini glasov. Ako je glasovanje dvomljivo, se napravi nasprotno glasovanje. Pri enakem številu glasov odloči predsednik.

§ 3. Glavna skupščina in delegacija sta sklepni pri vsakem številu navzočih članov.

§ 4. Predsednik podeli besedo posameznim govornikom v istem redu, kakor so se oglasili. Vsak govornik se ima prijaviti k besedi z listkom, na katerem je zapisano njegovo ime, značaj in bivališče.

§ 5. Končno besedo ima vedno poročevalec.

§ 6. Vsak govornik mora govoriti prosto.

§ 7. Pri zborovanjih stavljeni predlogi se morajo oddati predsedniku pisмено pred končno besedo poročevalčev. O predlogu, katerega ne podpira vsaj ena četrtina navzočih članov, oziroma delegatov, se ne razpravlja.

§ 8. O predlogu za konec debate ali za prehod na dnevni red se mora glasovati takoj. Klicom po nasprotnem glasovanju se mora vselej ustreči.

§ 9. Ako je sprejet predlog za konec debate, smejo govoriti le še oni, ki so se oglasili že pred tem predlogom.

§ 10. Predsednik ima pravico seči govorniku v besedo, ga opominjati, naj ostane pri stvari, klicati ga k redu ali mu odvzeti besedo.

§ 11. Govornik, kateremu se je vzela beseda, ima pravico, sklicevati se na zbor; v takem slučaju se mora takoj glasovati.

§ 12. Učiteljsko društvo, v katerega okrožju se vrši glavna skupščina, priredi vse potrebne krajevne priprave, plača dotične stroške ter ima pravico zahtevati iz „Zavezine“ blagajnice v slučaju primanjkljaja vsoto do 40 K.

§ 13. „Zavezina“ delegacija postavi za vsako glavno skupščino reditelje.

§ 14. Društveni listi imajo priobčati poročila o glavnih skupščinah.

§ 15. Delegacija izvoli vselej tri pregledovalce računov iz svoje srede, ki pregledajo račune in poročajo o njih prihodnji delegaciji.

§ 16. Zapisnikarji vodstvenih in odborovih sej objavljajo važnejše sejne sklepe v društvenem glasilu.

§ 17. Vodstvo „Zaveze“ ima pravico, določiti vsakemu odborovemu članu kako poročilo, katero je dolžan dotičnik tudi prevzeti.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“, list s podobami za slovensko mladino. Številka 4. ima to-le izbrano vsebino: Zlata ptička. Zložil Oton Zupančič. — Neposlušni Cvetko. Zložil Janko Leban. — Ločitev. Zložil Oton Zupančič. — Domov, domov... Zložil Fran Žgur. —

Ciganka. Spisal Andrej Rapè. — Cigani. Zložil Oton Zupančič. — Zvezdica. Zložila Kristina. — Tonček-zaspale. Spisal Janko Leban. — Kam jezdi naš Slavko v petek, kam v svetek? (S podobo.) Zložila Vida. — Večerja. Po Mažuraniču priredil Ivan Podgornik. — V aprilu. (S podobico.) Zložil Modest. — Človek-vran. Narodna pravljica. Zapisal Vakaj. — Kaj so govorile rože? Spisala Vida. — Moj srček. (Z dvema podobama.) Spisal Fran Govékar. — Lakomnik in siromak. Zapisal Solovej. — Pouk in zabava: Sveti oče Leon XIII. (S podobo.) — Za kratek čas. — Vijolice. Uglasbil Ivan Bartl. — Resnice. Zložil A. K. Sežun. — Buri. — Največji sod. — Zrak. — „Vstajenje“. — Mladi risar. Priobčil Vojteh Sitsch. — Besedna naloga. Priobčil Prostoslav Jerala. — „Uvod v narodno gospodarstvo“. — Mati. — Rešitev rebusa. — Listnica. V prilogi ima ta številka „Zvončkova“ krasno sliko: Jezus Kristus na Oljski gori. — Ako ta krasna in bogata vsebina „Zvonček“ dovoljno ne priporoča, potem ne vemo, kaj bi ga še priporočalo. Slovenski starši ne morejo za Veliko noč napraviti svojim otrokom večjega veselja, nego da jim naroče „Zvonček“. Zavedno učiteljstvo, agituj za ta naš prekrasni mladinski list! Novim naročnikom še lahko postrežemo z vsemi številkami.

Josip Klika: Fizikalne podobe in diagrami.

Dvajset tabel v barvotisku (90 × 63 cm) in sicer 1. uporaba uzvodov; 2. vage; 3. uporaba plošče in kolesa na cilindru; 4. nihalo in vodna kolesa; 5. uporaba strmine; 6. uporaba vodnega in zračnega tlaka; 7. razne sesalke in meh; 8. brizglje; 9. stoječi parni stroj; 10. lokomobil; 11. kurjava in razvetljava; 12. torna elektrika; 13. Morsejev aparat z dvema postajama; 14. magneto-električni stroj; električna luč in galvanoplastični odtiski; 15. piščali in telefon; 16. glasbeni instrumenti; 17. ogledala (leče); 18. drobni in daljnogled; 19. lomljenje luči; 20. analiza luči, barve.

Vsaka tabla ima obširno terminologijo. Cena vseh 20 tabel na trdem karton-papirju, s pripravo za obešanje, z natančnim popisom in razlaganjem 24 K; cena samo pet katerihkoli tabel 6 K; cena ene same table 140 K.

Te podobe je izdal in založil g. Karel Jansky v Taboru na Češkem. G. Jansky je izdal in založil že mnogo praktičnih učil (n. pr. nazorni nauk, naravoslovne table i. t. d.) a to najnovejše učilo prekaša v vsakem oziru vsa do sedaj znana učila te vrste. Fizikalne podobe in diagrami bodo prav izvrstno služili višjim razredom ljudskih šol, meščanskim šolam, učiteljskem in srednjim šolam; zato jih kar najtopleje priporočamo. Fizikalne podobe in diagrami so razstavljeni v „Šolskem muzeju“ in so vsakomur na vpogled.

Uputa u spravu za povečanje slika ili „Svjetozor“.

Učilo za školu i dom, izumio i razjasnio Josip Binički, rav. učitelj u Nikincima (zadnja pošta Hrtkovci, Slavonija)

Naš odlični sodrug i marljivi radnik na prosvjetnom polju, g. Binički obdario nas je svojim izumom „Svjetozor“. Učeni svijet radosno je pozdravio plod njegova proučavanja i rada, biva njegov izum, koji će biti odlučnim boriocem proti nesretnom verbalizmu, što se i dan današnji u školama opaža. Iz upute doznajemo, da se u malne vsakoj obuci, bilo iz religije, zorne buke, zemljopisa, povijesti, prirodopisa, prirodoslovja itd. „Svjetozor“ može najuspješnije rabiti.

Preporučamo toplo izum našeg vrijednog sadruga.

Sprava zapada 16 K, a uputa u spravu 70 h.

Narudžbe prima izumitelj g. Binički.

Pomladni glasi, posvećeni slovenski mladini. X. zvezek. Z osmimi slikami. Uredil in založil Frančišek Kralj. V Ljubljani 1900. Cena: Krasno vezan 180 K, celoplasten 110 K, kartoniran 80 h, broširan 60 h. — X. zvezek „P. gl.“ ima slavnosten značaj. Posvećen je stoletnici Slomškovega rojstva. Nekateri prejšnjih zvezkov se niso priljubili naši mladini, ker niso bili pisani za mladino. Drugo sodbo imamo pa o X. zvezku in smo

uverjeni, da ga bo mladina prav rada čitala, zato ta zvezek toplo priporočamo za šolske knjižnice.

Marijina otroka. Povest iz kavkaških gora. Spisal J. Spilman in J. D. S štirimi podobami. Cena 40 h. Založila katoliška bukvarna 1900. Spilmanove povesti so velikega vzgojilnega pomena in so prevedene v razne jezike. Za šolarske knjižnice je ta povest prav prikladna.

„Slovenska Matica“ je izdala za leto 1899. pet knjig in sicer: Matija Kračmanov Valjavec, Poezije. Uredil Fr. Levčec. (304 str.) — Beneška Slovenija. Prirodnoznanstveni in zgodovinski opis s 15 podobami. Spisal S. Rutar. (188 str.) — Zbornik. I. zvezek. Uredil L. Pintar. (259 str.) Vsebina: Ivan Steklasa: Druga vojska z Benečani. — † Iv. Kunčič. — Vl. Levčec: Doneski k zgodovini književne zveze mej Čehi in Slovenci. — R. Perušek: Biblijografija slovenska. — Zgodovina slovenskega slovstva. IV. del. Drugi zvezek. Spisal prof. dr. Glaser (153 str.) — Knezova knjižnica. Zbirka zabavnih in poučnih spisov. (313 str.) Vsebina: Fr. Ks. Meško, Slike in povesti, II. del. — Dr. Matija Murko, Dr. Vatroslav Oblak (z dvema podobama). Končno so dobili člani tudi Letopis „Slovenske Matice“ za leto 1899. Uredil Evgen Lah. Vsebina: Odbor, poverjeniki, člani in poročila odborovih sej.

„Slovenka“. Glasilo slovenskega ženstva. Štev. 3 ima to-le vsebino: Moj dom. Zložil Oton Zupančič. — Nove faze moderne ženske. Češki spisal Arne Novak. — Izpremembra. Zložil Anton Medved. — Študentke. Piše Zofka Kveder. — Tožba. Zložil E. Gangl. — Pridiga na gori. Spisal Ivo Šorli. — Verzi. Zložil Oton Zupančič. — K poglavju o poselskem vprašanju. — Svetu v zobe. Zložil A. Medved. — Jesenske noči. Novela. Spisal Ivan Cankar. — Srčni glasi. Zložila Zorana. — Tedaj in sedaj. Spisal Ivan P—k. — Listek. — Književnost in umetnost. — Razgovori.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani. Učiteljstvo vipavske doline namesto venca na grob r. gospe učiteljice Marije Moser v Št. Vidu 18 K.

Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Ljubljani se začno dne 7. vel. travna t. l. zjutraj ob osmih. Prošnje je poslati do 30. mal. travna.

† **Ivančič Josip**, učitelj v Kobaridu, je umrl, star šele 36 let. N. v m. p.!

Ciperletovo knjigo „Kranjska dežela“ je priporočil kranjski deželni šolski svet glasom razpisa z dne 6. svečna t. l. za učiteljske knjižnice kot pomožno knjigo za učitelje pri domoznastvenem pouku.

Deželni zbor kranjski je podelil g. Jos. Ciperlatu za njegovo knjigo „Kranjska dežela“ 200 K podpore.

Goriški deželni zbor namerava tamošnjemu učiteljstvu povišati plače in sicer moškemu učiteljstvu po 200 K, ženskemu pa po 160 K.

Koroški deželni zbor je dovolil, da se ustanovi v Velikovecu meščanska šola. Koroška ima torej že pet meščanskih šol, Kranjska pa — nobene. O, Kranjci, zaspanci!

Klerikalci na delu — zoper učiteljstvo. „G. Rojino smo srečno pregnali, poskusimo sedaj z Rusom; če se nam posreči še ta slučaj, potem smo pa gospodarji nad kranjskim liberalnim učiteljstvom. Za Rusom bomo vzdignili potem tretjega, četrtega liberalnega učitelja itd.“ Take naklepe kujejo naši zlobni klerikalci. Upamo pa, da krivica še ni zmagala nad pravico in da se bo kranjsko klerikalstvo ukanilo in mu popolnoma izpodleti ta gadi naklep. Mi lahko odkrijemo krivice, ki se gode naprednemu učiteljstvu na Kranjskem od strani klerikalcev, nimamo pa, žal, moči in sredstev, odstraniti teh krivic, zato se obračamo do naših naprednih poslancev s prošnjo, da spravijo to stvar pred deželni zbor ter vzemo v zaščito napredno učiteljstvo. In s takimi ljudmi, kakršni so naši klerikalci, ki so zakleti,

načelni nasprotniki učiteljstva, naj bi učitelji hodili z roko v roki? Nikdar ne! Pristasi „Slovenskega učitelja“, ali vidite, s kom se bratite? Vi ste izdajalci in grobokopi posameznikov izmed našega stanu in pa tudi stanu našega samega. Sram vas bodi! Kdor ni z nami, ta je zoper nas in naš stan.

Učiteljske plače in minister. Dne 31. sušca je bilo odposlanstvo nemške avstrijske učiteljske zveze pri naučnem ministru vitezu Hartlu. Načelnik Katschinka je sporočil imenom vsega učiteljstva v Avstriji ministru prošnjo, naj deluje vlada na to, da se lotijo deželni zbori nemudoma regulacije učiteljskih plač, hkratu pa naj vlada predloži državnemu zboru dodaten zakon k § 55. držav. šol. zak. od 14. maja 1869. Minister Hartel je dejal, da § 55. nikakor ni možno izpreminjati. Glede učiteljskih plač v raznih deželah se je natančno informiral ter se prepričal, da je izboljšanje teh plač samo na ta način možno, ako prepusti država deželam dohodke osebne dohodarine, ki se naj porabijo v povišanje učiteljskih plač. Država sama pa ne more nikakor povišati plač, zakaj treba bi bilo za to 20 milijonov goldinarjev, katerih bi noben finančni minister ne hotel dati.

Če se je dobil finančni minister, ki je dal ogromno vsoto milijonov za ministrske plače, za plače uradnikov, častnikov, slug, žandarmov, financarjev, za kanone in dr., se bo moral dobiti tudi finančni minister, ki bo dal nekaj milijonov za izboljšanje plač stradajočih ljudskih vzgojiteljev. Za to bo že učiteljstvo samo poskrbelo — pri volitvah. Učiteljstvo ima v rokah veliko moč, bodočnost!

Izpiti za učiteljsko usposobljenost v Gradcu se začno dne 2. majnika t. l. Prošnje je pošiljati do 27. aprila ravnateljstvu.

Družba sv. Cirila in Metoda zopet trka, Slovenci, na Vaša vrata. Zmeraj nove šole; zmeraj več učnih močij — to stane! V Trzinu smo odprli ravnokar velevažni vrtec — in kako že lepo prospeva! Na Štajerskem, ob najnevarnejši postojanki za naš narod — na Muti — pa o bližajoči se Veliki noči kanimo otvoriti družbino šolo. — Brezdvombeno prihodnji mesec pridete v posest novih srebrnih peterokron. Prva vsakega premožnejega Slovenca bodi naše družbe posest. Pričnite, Slovenci — prosimo Vas — agitacijo za nas s parolo: „Prvo peterokrono družbi sv. Cirila in Metoda!“

Za učiteljske pripravnike. C. kr. finančno deželno ravnateljstvo v Pragi je izdalo dne 7. svečna 1900. ukaz, vsled katerega se smejo sprejemati k finančni praksi edino le prosilci, ki so dovršili z dobrim uspehom kako srednjo šolo ali pa tej enako šolo, kakor učiteljšče, višjo obrtno šolo, obrtno akademijo in slične šole.

Za ljudsko šolstvo je zvišala Prusija svoje doneske od l. 1876. do 1896. od 115,917.495 mark na 185,685.326 mark. Angleška pa v istem času od 67,692.351 fr. na 286,195.900 fr. Koliko pa Avstrija?

Na Francoskem je dala država za ljudske šole leta 1896. 137.139.165 fr., občine pa 67,692.351 fr., skupaj 204,831.517 fr.

Briga za učiteljsku djecu. Ugarski ministar nastave izdao je naredbu svim državnim šolskim nadzornicima, da mu prijave sve one seoske učitelje, koji se u svojoj službi odlikuju, a imaju odrasle djece. Ministar misli, da ovakove vrijedne učitelje premjesti sa seoskih pučkih škola — u gradove, u kojima ima viših škola, te time da im osigura mogućnost uzgoju njihove djece. Ta valja! „Škola“.

Je-li občina dolžna trpeti v šoli dete takšnih staršev, ki ne prebivajo v občini? To zanimivo vprašanje je rešil upravni sodni dvor dne 22. svečna t. l. takole: V Libercu je prebivala pri učitelju M. njegova nečakinja, hčerka najemnika dvora v Kutnigori. Hodila je v liberško javno češko šolo. Toda okrajni šolski svet jo je iz šole izključil, ker je bil razred prenapolnjen in ker dekle ni pripadalo v Liberec. Češki dež. šolski svet pa je to izključenje razveljavil in ministrstvo je to potrdilo. Občina liberška se je nato pritožila pri upravnem sodišču, ki je obravnavalo to zadevo dne 22. svečna t. l. Ministrski zastopnik je branil mnenje, da imajo starši pravico določevati, kje se